

Poznań, 24.05.2017 r.

WOJEWODA WIELKOPOLSKI

PS-Le.431.2.2.2017.4

Pani
Władysława Czajkowska
Dyrektor
Miejsko – Gminny
Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Gen. Grota Roweckiego 4a
63-900 Rawicz

W dniach 15, 16, 17, 22, 24 i 27 marca 2017 r. zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, działając na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej¹ (zwanej dalej *ustawą* lub określanej skrótem *u.o.p.s.*) oraz upoważnienia Wojewody Wielkopolskiego, przeprowadził kontrolę kompleksową w kierowanym przez Panią Dyrektor Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, zlokalizowanym przy ul. Gen. Grota Roweckiego 4 w Rawiczu (zwanym dalej „*Ośrodkiem*”, lub określanym skrótem *MGOPS*).

Przedmiotem kontroli była ocena zasadności przyznawania świadczeń, legalności wydawanych decyzji oraz kwalifikacji kadry realizującej zadania pomocy społecznej w MGOPS w okresie od 1.01.2016 r. do dnia kontroli. Ustalenia pokontrolne szczegółowo opisano w protokole, który został podpisany przez Panią Dyrektor w dniu 21 kwietnia 2017 r. W związku z tą kontrolą, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, przekazuję Pani Dyrektor niniejsze zalecenia pokontrolne.

W wyniku kontroli, w zakresie kwalifikacji kadry ustalono, iż zarówno Dyrektor, jak i Zastępca Dyrektora MGOPS, spełniają wymagania kwalifikacyjne określone dla tego stanowiska w art. 122 ust. 1 ustawy. Określone przepisami kwalifikacje zawodowe posiadają ponadto: główny księgowy² MGOPS, pracownicy realizujący zadania pracownika socjalnego³, jak również zaangażowane w realizację zadań z zakresu pomocy społecznej osoby zatrudnione na stanowiskach specjalisty⁴ i referenta⁵.

¹ Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.

² art. 54 ust 2 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 ze zm.)

³ art. 116 ust. 1 pkt 1-3, art. 156 ust. 1 i 1 a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej(tj. Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.); rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz. U. z 2014 poz. 1786) zał. nr 3 tabela IV H pkt. III Jednostki

Jak ustalono, gmina Rawicz wg stanu na dzień 31.12.2016 r. liczyła 29 581 mieszkańców. W roku 2016 z pomocy Ośrodka skorzystało 730 rodzin, łącznie – 1 740 osób. MGOPS w dniach kontroli zatrudniał 17 pracowników obsługujących rejony opiekuńcze, wobec czego na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 740 mieszkańców gminy i – wg danych za 2016 r. – 43 rodziny korzystające z pomocy.

Powyższy stan jest zgodny w wymogiem określonym w art. 110 ust. 1 ustawy, który stanowi, iż *„Ośrodek (...) zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców, nie mniej jednak, niż trzech pracowników socjalnych, lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny, zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy, na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.”*

W trakcie kontroli analizie poddano sposób przyznawania pomocy w formie zasiłków, usług, pomocy rzeczowej, wynagrodzenia za sprawowanie opieki, przyznania schronienia, kierowania do domu pomocy społecznej. Ocena zasadności przyznanych świadczeń oraz legalności wydanych decyzji w dokumentacji 56 osób/rodzin wybranych losowo klientów MGOPS w zakresie 73 spraw, w tym 70 zakończonych decyzjami administracyjnymi wykazała, co następuje:

w zakresie prawidłowości prowadzonych postępowań stwierdzono, iż:

- dokumentacja świadczeniobiorców jest gromadzona i przechowywana w porządku chronologicznym. Akta podzielone są na teczki osób i rodzin, i zawierają dokumentację dotyczącą różnych form udzielonej pomocy na rzecz konkretnych klientów, co ułatwia całościową ocenę działań pomocowych podejmowanych przez MGOPS w indywidualnych przypadkach;
- w każdym badanym przypadku stronę informowano o wszczęciu postępowania oraz pouczano o prawach strony wynikających z przepisów ustawy Kodeks postępowania administracyjnego⁶ (określanej dalej skrótem *k.p.a.*);

organizacyjne pomocy społecznej oraz centra integracji społecznej, stanowiska pomocnicze i obsługi, poz. 6 i 14)

⁴ załącznik nr 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (t.j. Dz. U. z 2014 poz. 1786) tabela IV H pkt. I, stanowiska urzędnicze, poz. 10);

⁵ Jw. poz. 15.

⁶ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 23 ze zm.) w szczególności: art. 10 §1 i art. 73 k.p.a.

- w przypadkach określonych ustawą podjęcie decyzji poprzedzone było każdorazowo przeprowadzeniem u wnioskodawcy wywiadu środowiskowego;
- nie stwierdzono błędów w sposobie prowadzenia postępowania administracyjnego w sprawach z zakresu zasiłku okresowego, zasiłku celowego, wynagrodzenia opiekuna prawnego oraz przyznania uprawnień do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- w zakresie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych Ośrodek, pomimo zlecenia realizacji usług podmiotom zewnętrznym, na bieżąco monitoruje jakość udzielanych świadczeń, poziom zadowolenia usługobiorców oraz prawidłowość pobierania i rozliczania odpłatności za usługi. Ustalenia w ww. zakresie są dokumentowane, wnioski zgłaszane wykonawcy, a ich realizacja – egzekwowana;
- w decyzjach dotyczących przyznania pomocy w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014 – 2020”⁷; podstawę prawną stanowiły właściwe akty prawa miejscowego. We wszystkich analizowanych sprawach z tego zakresu, pomoc przyznawano osobom spełniającym warunki określone w obowiązujących przepisach;
- w sprawach dot. świadczeń długoterminowych lub stałych, sytuacja dochodowa, bytowa i rodzinna klientów monitorowana była na bieżąco poprzez wywiady kontrolne w środowisku przeprowadzane z częstotliwością nie rzadszą niż raz na 6 miesięcy.

Jednocześnie kontrola wykazała:

- w sprawie dotyczącej przyznania pomocy z tytułu zdarzenia losowego wywiad z osobą poszkodowaną przeprowadzono z zastosowaniem kwestionariusza cz. I, zamiast na wymaganym w takim przypadku kwestionariuszu cz. VII wywiadu⁸;
- w aktach dot. ww. zdarzenia losowego stwierdzono ponadto brak dokumentów uwiarygodniających zdarzenie losowe, rozmiar zniszczeń i szacunek strat.

Przed podpisaniem protokołu kontroli wyjaśniła Pani Dyrektor, iż ww. dokumenty są w posiadaniu MGOPS od początku prowadzenia sprawy, jednak przez niedopatrzenie w dniach kontroli przechowywano je poza aktami. Jak Pani wyjaśniła, sprawę niezwłocznie uzupełniono.

⁷ Uchwała nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020" (tj. M.P. z 2015 poz. 821);

⁸ §10 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2016 r. 1406 ze zm.).

- W 1 przypadku dot. zasiłku celowego (w aktach sprawy zakończonej decyzją MGOPS.SŚ.41010.668.2016 z dnia 09.11.2016 r.), stwierdzono, iż ostatni wywiad pełny z wykorzystaniem kwestionariusza cz. I przeprowadzono w dniu 18.12.2009 r. W 1 przypadku dot. zasiłku stałego przyznanego decyzją MGOPS.SŚ.4102.30.2012 z 17.05.2012 r. ostatni rodzinny wywiad środowiskowy cz. I w teście datowany jest na 5.09.2008 r.

W odniesieniu do wydanych decyzji stwierdzono:

- wszystkie badane decyzje posiadały podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie i pouczenie o trybie i terminie do wniesienia odwołania, ponadto – zawierały pouczenia o prawach i obowiązkach świadczeniobiorcy korzystającego z pomocy społecznej;
- nie stwierdzono uwag dot. treści decyzji w sprawach dot. z zakresu zasiłku okresowego i zasiłku celowego oraz przyznania uprawnień do świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych;
- w badanym materiale nie stwierdzono przypadków niezasadnego przyznania pomocy;
- w badanym materiale nie stwierdzono nieprawidłowości w naliczaniu świadczeń pieniężnych.

Po za tym kontrola wykazała:

- W sprawach dotyczących zasiłku stałego:
 - w podstawie prawnej decyzji nie doprecyzowano przepisu art. 8 ust 1 u.o.p.s. adekwatnie do indywidualnej sytuacji wnioskodawcy (dot. 4 spraw na 10 poddanych kontroli);
 - w podstawie prawnej decyzji zmieniających z tego zakresu błędnie przywołano art. 130 § 4 k.p.a. w sytuacji, w której klientowi zmniejszono kwotę świadczenia w związku ze zmianą jego sytuacji dochodowej (dot. 2 spraw);
 - w decyzjach zmieniających decyzje przyznające zasiłek stały nie przywołano art. 163 k.p.a., stanowiącego podstawę do zmiany prawomocnej decyzji (dot. 2 spraw);
 - w decyzji zmieniającej wysokość zasiłku stałego przywołano błędnie datę nieaktualnego rozporządzenia w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych⁹ przy jednoczesnym prawidłowym przywołaniu adresu publikacyjnego aktualnie obowiązującego rozporządzenia¹⁰ (dot. 1 decyzji).

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 poz. 823).

¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. 2015 poz. 1058)

- W 2 przypadkach w decyzjach dot. przyznania specjalnego zasiłku celowego, odnosząc się do sytuacji osoby w rodzinie błędnie powołano się na art. 8 ust.1 pkt 1 u.o.p.s. dotyczący osoby samotnie gospodarującej.
- W 11 sprawach z zakresu dożywiania wykazano:
 - we wszystkich kontrolowanych sprawach w podstawie prawnej decyzji powołano się na Uchwałę Rady Ministrów w sprawie programu dożywiania¹¹, podając prawidłowy tytuł Uchwały, lecz bez wskazania adresu publikacyjnego jej tekstu jednolitego;
 ponadto w pojedynczych przypadkach w podstawie prawnej i decyzji stwierdzono:
 - brak doprecyzowania art. 8 ust 1 u.o.p.s. (w 1 decyzji);
 - niezasadne zastosowanie art. 8 ust. 3 u.o.p.s. u klienta nie posiadającego żadnych źródeł dochodów (w 1 decyzji);
 - powołanie się na nieaktualne w dniu wydawania decyzji rozporządzenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych i kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (z 17.07.2012 r., zamiast z 14.07.2015 r.) (w 1 decyzji);
 - w 1 decyzji dot. przyznania świadczenia rzeczowego stwierdzono błędne przywołanie przepisu art. 48 ust 1, 4 i 5 u.o.p.s., podczas gdy na dzień wydania decyzji cyt. art. nie posiadał podziału na ustępy (przepis w tej formie obowiązuje od 5.09.2016 r.);
 - błędne uzasadnienie zastosowania art. 130 § 4 k.p.a., w rozstrzygnięciu decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności nadanym na podstawie art. 108 §1 k.p.a.
- W 10 sprawach dot. przyznania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wykazano:
 - w 8 przypadkach dot. przyznania usług opiekuńczych w podstawie prawnej decyzji przywołano niemający zastosowania przepis art. 50 ust. 7 u.o.p.s., odnoszący się do specjalistycznych usług opiekuńczych;
 - w 1 przypadku w decyzji przyznającej nieodpłatne usługi opiekuńcze powołano się na niemający zastosowania w sytuacji wnioskodawcy przepis art. 96 ust. 1, 2, 4 u.o.p.s.;
 - w 2 sprawach dot. przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych w podstawie prawnej decyzji stwierdzono brak doprecyzowania § 4 oraz niezasadne przywołanie § 1 i § 7 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych¹².

¹¹ Uchwała Nr 221z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" na lata 2014-2020" (tj. M.P. z 2015 poz. 821)

¹² Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1598 ze zm.)

- W 7 sprawach z zakresu kierowania do domu pomocy społecznej i ustalenia odpłatności za pobyt w DPS, w podstawie prawnej wykazano:
 - brak doprecyzowania art. 59 u.o.p.s. (4 decyzje);
 - błędne przywołanie art. 60 ust. 2 pkt 1 u.o.p.s. w przypadku kierowania do DPS będącego jednostką organizacyjną powiatu, a nie gminy (4 decyzje);
 - błędne powołano się na nieistniejący art. 62 ust. 2 pkt 1 i 3 u.o.p.s. (3 decyzje);
 - błędne powołanie się na art. 56 pkt 1 u.o.p.s. w sytuacji, gdy mieszkańca gminy kierowano do DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych, a nie dla osób w podeszłym wieku (2 decyzje);
 - brak powołania się na art. 163 k.p.a. w 2 decyzjach zmieniających wysokość odpłatności za pobyt mieszkańca w DPS.
- W 2 sprawach z zakresu udzielania schronienia wykazano:
 - brak doprecyzowania art. 8 ust 1 u.o.p.s. adekwatnie do indywidualnej sytuacji wnioskodawcy w rozpatrywanej sprawie (2 sprawy);
 - niezasadne zastosowanie art. 8. ust. 2 u.o.p.s. (1 sprawa);
 - zbędne przywołanie art. 8 ust. 4 u.o.p.s. w sytuacji klienta utrzymującego się wyłącznie z zasiłku stałego (1 sprawa);
 - powołanie się nieaktualne w dniu wydawania decyzji rozporządzenie w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych i kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (1 sprawa);
 - błędne uzasadnienie zastosowania art. 130 § 4 k.p.a., w rozstrzygnięciu decyzji z rygorem natychmiastowej wykonalności nadanym na podstawie art. 108 §1 k.p.a.

W Ośrodku prowadzony jest rejestr skarg i wniosków. Jak wykazała kontrola, każda ze skarg zaewidencjonowanych w rejestrze została rozpatrzona przez Dyrektora MGOPS w oparciu o przeprowadzone postępowanie wyjaśniające, a wnoszącym pisma udzielono pisemnej odpowiedzi w terminie określonym przepisami ustawy kodeks postępowania administracyjnego.

Reasumując, działając na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, w oparciu o powyżej opisane ustalenia kontroli, wnoszę o podjęcie działań w kierunku usprawnienia funkcjonowania Ośrodka w obszarze realizowanych zadań, poprzez:

1. Zwiększenie nadzoru nad podległymi pracownikami w zakresie stosowania w podstawach prawnych decyzji przepisów prawnych prawidłowo przywoływanych, precyzyjnych, aktualnych i adekwatnych do indywidualnej sytuacji klienta oraz przyznawanej formy pomocy.
2. Wprowadzenie zasady częstszego wykorzystywania kwestionariusza cz. I wywiadu środowiskowego u wieloletnich klientów – w szczególności w przypadku dynamicznej sytuacji rodziny i przy zakładaniu nowejteczki z dokumentacją.

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej ma Pani prawo w terminie 7 dni od dnia otrzymania niniejszych zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Oczekuję od Pani Dyrektor pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego pisma.

Zgodnie z art. 130 ust. 1 cytowanej ustawy, kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 200 do 6000 zł.

z up. Wojewody Wielkopolskiego
Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia

(-) Łukasz Krysztofiak

Dokument przygotowała: Alicja Moder starszy inspektor wojewódzki, dnia 7.12.2017 r.